

RJEŠENJA ISPITA IZ SOCIOLOGIJE
NA LJETNOM ROKU DRŽAVNE MATURE SERIJE D-S030
lipanj 2018.

ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
1.	D
2.	D
3.	A
4.	B
5.	A
6.	D
7.	B
8.	C
9.	B
10.	A
11.	D
12.	C
13.	D
14.	A
15.	A

ZADATCI KRATKOGA ODGOVORA

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
16.	međugeneracijska (prema gore) i vertikalna (prema gore)
17.	predindustrijsko (društvo) / tradicionalno (društvo) i industrijsko (društvo)
18.	sekundarna (devijantnost)
19.	(na temelju) vrijednosti
20.	bilinearno (nasljeđivanje)
21.	informacijsko (društvo) / umreženo (društvo) / informacijski kapitalizam

ZADATCI PRODUŽENOGA ODGOVORA

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
22.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Akcija i struktura / društveno djelovanje i društvena struktura / individualno i kolektivno / pojedinac i društvo / mikrorazina i makrorazina društva - Akcija i struktura neraskidivo su povezane, jedna uvjetuje drugu u procesu društvene strukturacije. / <p>Društvena struktura označava pravilnosti u ponašanju i interakciji, ali ona je u neprestanom procesu izgradnje, pregradnje i razgradnje, a tu gradnju obavljaju upravo ljudi u svakodnevnom djelovanju. /</p> <p>Giddens (teorijom strukturacije) objašnjava međusobni utjecaj i povezanost mikro i makroaspekata sociološke analize društvenoga života. /</p> <p>Društvena struktura istovremeno je preduvjet i proizvod ljudskoga djelovanja.</p> <hr/> <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> - navedena su dva temeljna elementa društvene strukture I - objašnjen je međusoban odnos tih elemenata društvene strukture <hr/> <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> - navedena su dva temeljna elementa društvene strukture ILI - objašnjen je međusoban odnos tih elemenata društvene strukture <hr/> <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> - naveden je jedan ili nije naveden niti jedan element društvene strukture niti je objašnjen međusoban odnos tih elemenata društvene strukture
23.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gomila je privremeno okupljanje većega broja ljudi koji imaju zajedničko središte pozornosti i snažno utječu jedni na druge. / <p>Konvergirajuće kolektivno ponašanje je oblik kolektivnoga ponašanja koji ima čvršću strukturu i veću koncentraciju od raspršenoga. /</p> <p>(Novi) socijalni pokret je manje ili više trajan i organiziran napor velikoga broja ljudi, kojemu je cilj promicanje promjena u društvu ili otpor prema tim promjenama.</p> <ul style="list-style-type: none"> - rulja (aktivna gomila) <hr/> <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjena je gomila / konvergirajuće kolektivno ponašanje / (novi) socijalni pokret I - navedena je rulja (aktivna gomila) <hr/> <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjena je gomila / konvergirajuće kolektivno ponašanje / (novi) socijalni pokret ILI - navedena je rulja (aktivna gomila) <hr/> <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> - nije navedena gomila / konvergirajuće kolektivno ponašanje / (novi) socijalni pokret niti je navedena rulja (aktivna gomila)

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
24.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Društveni identitet je skup značajki koje određuju posebnost jedne društvene skupine u odnosu na drugu skupinu. / Temelji se na sličnosti, osjećaju zajedništva (međusobne povezanosti i pripadnosti pojedinaca koji su članovi određene skupine (grupe)). - etnički (nacionalni) / vjerski / klasni / profesionalni / politički / rodni itd. <hr/> <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjen je pojam društvenoga identiteta I - navedena su dva primjera društvenoga identiteta <hr/> <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjen je društveni identitet ILI - navedena su dva primjera društvenoga identiteta <hr/> <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> - nije objašnjen društveni identitet niti su navedena dva primjera društvenoga identiteta
25.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Civilno društvo djeluje u međuprostoru između individualne sfere, privatne sfere i države. / Organizacije civilnoga društva zahtijevat će da ih vlast/država uključi u proces donošenja odluka (primjerice o zajamčenoj minimalnoj plaći radnika, pregovarat će s predstavnicima radnika (radničkoga sindikata)) - (radnički) sindikati <hr/> <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjena je uloga sudjelovanja organizacija civilnoga društva u demokratskomu donošenju odluka I - naveden je (radnički) sindikat <hr/> <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjena je uloga sudjelovanja organizacija civilnoga društva u demokratskomu donošenju odluka ILI - naveden je (radnički) sindikat <hr/> <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> - nije objašnjena uloga sudjelovanja organizacija civilnoga društva u demokratskomu donošenju niti je naveden je (radnički) sindikat

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
26.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Meritokracija je sustav vrednovanja pojedinaca s obzirom na njihov trud, rad, zalaganje, učenje pa učenici koji su sposobniji i više se trude trebaju zbog svoga rada i učenja biti nagrađeni boljim ocjenama, što će im onda omogućiti dalje školovanje te bolje plaćeni posao, viši društveni položaj i status. - Pripadnici višega društvenog sloja zbog očekivanja roditelja o stupnju obrazovanja vlastitoga djeteta (veće količine kulturnoga kapitala/korištenja razrađenoga jezičnoga koda) lakše će postići visoki stupanj obrazovanja od pripadnika nižega društvenog sloja. / <p>Nejednakost šansi izražena je među pripadnicima različitih društvenih slojeva, pojedincima iz višega društvenog sloja biti će dostupno kvalitetnije školovanje, stjecanje više iskustva i vještina čime će lakše postići bolje obrazovno postignuće od pripadnika nižih slojeva društva. /</p> <p>Pripadnici nižega društvenog sloja će bez obzira na svoj trud i rad u školi imati manje mogućnosti za postizanje višega stupnja obrazovanja (boljega obrazovnog postignuća).</p> <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjen je funkcionalistički koncept meritokracije I - objašnjena je njegova kritika utemeljena na različitosti startnih pozicija <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjen je funkcionalistički koncept meritokracije II - objašnjena je njegova kritika utemeljena na različitosti startnih pozicija <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> - niti je objašnjen funkcionalistički koncept meritokracije niti njegova kritika utemeljena na različitosti startnih pozicija

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
27.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - u postindustrijskomu (društvu) / u suvremenomu (društvu) - Uključivanje brige za okoliš u gospodarski razvoj. / <p>Mogućnost ekonomskoga rasta temeljenoga na održanju i širenju prirodne osnove - na očuvanju biološke raznovrsnosti, kontroli ekološki štetnih djelatnosti i obnovi prirodnih resursa. /</p> <p>(Zagovara se) razvoj koji će zadovoljiti potrebe današnjice bez ugrožavanja mogućnosti slijedećim generacijama da zadovolje svoje potrebe. /</p> <p>U sve ekonomske odluke (država, korporacija i kućanstava) treba unijeti stajališta o boljem odnosu prema okolišu i ne tretirati Zemljina područja kao besplatna odlagališta otpada te razviti nove tehnologije koje će smanjiti količinu energije i materijala što se koriste u ekonomskom životu. /</p> <p>Svaka generacija trebala bi odustati od rasipanja ekološkoga kapitala kojega je naslijedila i nastojati ostaviti planet u dobrom stanju za svoju djecu, a bogatije zemlje bi trebale pomoći siromašnima u ekonomskom razvoju bez ugrožavanja okoliša. /</p> <p>Ljudi bi trebali težiti povećanju kvalitete života, a ne povećanju materijalnoga standarda.</p> <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> - naveden je tip društva (postindustrijsko / suvremeno (društvo)) I - opisan je osnovni cilj održivoga razvoja <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> - naveden je tip društva (postindustrijsko / suvremeno (društvo)) ILI - opisan je osnovni cilj održivoga razvoja <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> - nije naveden tip društva (postindustrijsko / suvremeno (društvo)) niti je opisan osnovni cilj održivoga razvoja

ZADATCI KRATKOGA I PRODUŽENOGA ODGOVORA

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
28.1.	kvalitativni (pristup istraživanju)
28.2.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sociološki nominalizam - Samo pojedinci su stvarni, dok je društvo samo ime koje prigodno koristimo za veći broj pojedinaca. / Jedino konkretni živi ljudi imaju sposobnost i moć djelovati i u svojim djelovanjima unijeti neku promjenu u svijet. (Društvo ništa „ne čini“, samo ljudi djeluju. Ono što nazivamo društvom samo je zbroj mnoštva takvih ljudskih djelovanja.)
	<p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> - naveden je sociološki nominalizam I - objašnjen je sociološki nominalizam <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> - naveden je sociološki nominalizam ILI - objašnjen je sociološki nominalizam <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> - nije naveden niti objašnjen sociološki nominalizam
29.1.	apsolutna mobilnost
29.2.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pojedinci poput menadžera ili nadzornika s kontradiktornom klasnom lokacijom imaju kontrolu nad nekim aspektima proizvodnje, a nad drugima ne. Oni moraju, kao i radnici, prodavati svoju radnu snagu da bi zaradili za život. Istodobno imaju veći stupanj kontrole nad radnom sredinom od radnika. Njihova klasna lokacija u klasnoj strukturi nije ni lokacija kapitalista ni lokacija radnika, a ipak ima zajedničkih značajki obiju. - Vlasništvo nad sredstvima za proizvodnju / ekonomski resursi / posjedovanje kapitala (ekonomsko vlasništvo) <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjen je pojam kontradiktorne klasne lokacije I - navedena je osnova za razlikovanje društvenih slojeva <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjen je pojam kontradiktorne klasne lokacije ILI - navedena je osnova za razlikovanje društvenih slojeva <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> - nije objašnjen pojam kontradiktorne klasne lokacije niti je navedena osnova za razlikovanje društvenih slojeva
30.1.	sankcijama / socijalnom kontrolom / procesom internalizacije (internalizacijom) / procesom (primarne) socijalizacije (socijalizacijom)

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
30.2.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teorija kulturne transmisije naglašava sličnost između načina na koji se uči devijantno ponašanje i načina na koji se uči „normalno“ ponašanje. Pojedinaac uči devijantno ponašanje u procesu socijalizacije kao i društveno prihvatljivo ponašanje. - primarna (društvena) grupa / obitelj / grupa vršnjaka <hr/> <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjeno je učenje devijantnoga ponašanja prema teoriji kulturne transmisije I - navedena je primarna (društvena) grupa / obitelj / grupa vršnjaka <hr/> <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjeno je učenje devijantnoga ponašanja prema teoriji kulturne transmisije ILI - navedena je primarna (društvena) grupa / obitelj / grupa vršnjaka <hr/> <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> - nije objašnjeno učenje devijantnog ponašanja prema teoriji kulturne transmisije niti je navedena primarna (društvena) grupa / obitelj / grupa vršnjaka
31.1.	obrazovanje pod kontrolom birokracije
31.2.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obrazovanjem se prenosi ideologija vladajuće klase (vrijednosti i stavovi koje radnici usvajaju) prema kojoj je radnikov položaj nepromjenjiv, prirodan i opravdan, a kod radnika se usađuju vrijednosti kao što su poslušnost, marljivost, disciplina, točnost, odnosno izgrađuju se radnici koji će odgovarati zahtjevima kapitalizma i koji ga neće ugrožavati. - Emile Durkheim (E. Durkheim, Durkheim) / Talcott Parsons (T. Parsons, Parsons) <hr/> <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjeno kako se obrazovanjem održavaju postojeće društvene nejednakosti I - naveden je Emile Durkheim / Talcott Parsons <hr/> <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjeno kako se obrazovanjem održavaju postojeće društvene nejednakosti ILI - naveden je Emile Durkheim / Talcott Parsons <hr/> <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> - nije objašnjeno kako se obrazovanjem održavaju postojeće društvene nejednakosti niti je naveden Emile Durkheim / Talcott Parsons

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
32. 1.	depopulacija
32.2.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deruralizacija je proces smanjenja udjela poljoprivredne djelatnosti u nekome području ili smanjenje udjela stanovništva koje se bavi poljoprivredom; proces preseljenja seoskoga stanovništva u gradove. / Proces koji se zbiva istovremeno s urbanizacijom, rastom i razvojem gradova. Ljudi sve više napuštaju sela i sve je manje ljudi zaposleno u primarnome sektoru (u poljoprivredi). - Sve više ljudi dolazi živjeti u gradove u kojima se zapošljavaju u tvornicama ili industrijama gdje je velika potreba za radnom snagom, tj. sekundarni sektor zapošljava veći broj ljudi od primarnoga sektora. / Proces deruralizacije i industrijalizacije dovodi do prenapučenosti gradova jer se ljudi masovno doseljavaju u gradove u potrazi za poslom u tvornicama (industriji), što pridonosi i razvoju industrije.
	<p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - objašnjen proces deruralizacije I - objašnjen je njegov utjecaj na proces industrijalizacije
	<p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> - objašnjen je proces deruralizacije II - objašnjen je njegov utjecaj na proces industrijalizacije
	<p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> - nije objašnjen proces deruralizacije niti njegov utjecaj na proces industrijalizacije

SKUPINA ZADATAKA

BROJ ZADATAKA	TOČAN ODGOVOR
33.1.	D
33.2.	društvene činjenice
33.3.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - anomija - Anomija je (nije stanje svijesti nego osobina socijalne strukture) stanje u kojem individualne želje nisu više regulirane zajedničkim normama, a pojedinci su bez moralnih putokaza. / Normalna regulacija čovjekovog života se raspada i pojedinci (članovi društva) se nalaze u stanju anomije, odnosno bez regulacije normama. / Stanje u kojemu nedostaje cjelokupna regulacija u kojemu pojedinci ne znaju „što je moguće a što nije, što je pravedno a što nepravedno, koji su zahtjevi i nade opravdani, koji su prevršili mjeru”. <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> - navedena je anomija I - objašnjena je anomija <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> - navedena je anomija ILI - objašnjena je anomija <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> - nije navedena niti objašnjena anomija
34.1.	B
34.2.	<p>Primjer iz teksta za nematerijalnu kulturnu baštinu: <u>ples moreške</u></p> <p>Primjer iz teksta za materijalnu kulturnu baštinu: <u>zidine staroga grada</u></p>
34.3.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - globalizacija (globalizacija) - Procesom globalizacije se u današnjemu globaliziranom svijetu počinje prepoznavati i cijeniti ono lokalno (na lokalnoj razini otkrivaju se zaboravljene tradicije). <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> - naveden je proces globalizacije (globalizacije) I - objašnjen je proces globalizacije <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> - naveden je proces globalizacije (globalizacije) ILI - objašnjen je proces globalizacije <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> - nije naveden proces globalizacije (globalizacije) niti je objašnjen proces globalizacije
35.1.	A

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
35.2.	egalitarna (obitelj)
35.3.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA - društvena stratifikacija - Društvena stratifikacija je strukturirana, stabilna i trajna nejednakost među skupinama u određenom društvu.
	BODOVANJE 2 boda - navedena je društvena stratifikacija I - objašnjena je društvena stratifikacija
	1 bod - navedena je društvena stratifikacija ILI - objašnjena je društvena stratifikacija
	0 bodova - nije navedena društvena stratifikacija niti je objašnjena društvena stratifikacija